

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL GIOVANNI PITRUZZELLA
prezentate la 7 noiembrie 2019¹

Cauza C-480/18

AS „PrivatBank”

intervenientă:

Finanšu un kapitāla tirgus komisija

[cerere de decizie preliminară formulată Augstākā tiesa (Curtea Supremă, Letonia)]

„Trimitere preliminară – Servicii de plată în cadrul pieței interne – Directiva 2007/64/CE – Articolele 2, 20, 21, 51 și 75 și articolele 80-83 – Domeniul de aplicare al Directivei 2007/64/CE – Servicii de plată efectuate în altă monedă decât euro sau moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro – Autorități competente – Supravegherea prudencială – Proceduri de reclamație și proceduri extrajudiciare de reparație – Neexecutarea sau executarea defectuoasă a unui ordin de plată”

1. Sectorul serviciilor de plată se află într-o evoluție continuă și rapidă ca urmare a inovațiilor tehnologice, care prezintă provocări importante pentru instituțiile competente să stabilească cadrul de reglementare pentru aceste servicii. Sectorul menționat are o importanță esențială în economiile moderne, care se întemeiază pe existența unor sisteme de plată eficiente și sigure.

2. În acest context, prezenta cerere de decizie preliminară, adresată de Augstākā tiesa (Curtea Supremă, Letonia), privește interpretarea diferitor dispoziții ale Directivei 2007/64/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne², care a stabilit bazele creării pieței unice a serviciilor de plată, precum și a unui cadru juridic armonizat în Uniune pentru aceste tipuri de servicii. Directiva menționată mai sus este în prezent abrogată și înlocuită cu Directiva (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne³, care însă i-a menținut în esență structura și a lăsat nemodificate diferite dispoziții ale acesteia.

3. Prezenta cauză oferă Curții posibilitatea de a interpreta conținutul diferitor dispoziții ale Directivei 2007/64, multe dintre acestea fiind preluate în Directiva 2015/2366, în contextul unui litigiu între o bancă letonă, pe de o parte, și Finanšu un kapitāla tirgus komisija (Comisia pentru Piețele Financiare și de Capital, denumită în continuare „Comisia pentru Piețele Financiare”), pe de altă parte, în legătură cu legalitatea unei decizii adoptate de această autoritate cu privire la neexecutarea unui ordin de plată inițiat de un client al băncii respective.

¹ Limba originală: italiana.

² Directiva 2007/64/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, de modificare a Directivelor 97/7/CE, 2002/65/CE, 2005/60/CE și 2006/48/CE și de abrogare a Directivei 97/5/CE (JO 2007, L 319, p. 1).

³ Directiva (UE) 2015/2366 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, de modificare a Directivelor 2002/65/CE, 2009/110/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 și de abrogare a Directivei 2007/64/CE (JO 2015, L 337, p. 35). Directiva (UE) 2015/2366 a abrogat și a înlocuit Directiva 2007/64 cu efect de la 13 ianuarie 2018. Totuși, ținând seama de data faptelor în cauză, procedura principală rămâne guvernată de Directiva 2007/64.

I. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

4. Potrivit articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2007/64, statele membre disting șase categorii specifice de prestatori de servicii de plată. Aceste categorii, enumerate la alineatul menționat, includ, printre altele, „instituțiile de credit”⁴ [litera (a)] și „instituțiile de plată” [litera (d)], astfel cum sunt definite la articolul 4 punctul 4 din aceeași directivă⁵.

5. Potrivit articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2007/64, aceasta se aplică serviciilor de plată prestate în cadrul Uniunii. Totuși, alineatul (2) al aceluiași articol limitează domeniul de aplicare obiectiv al titlurilor III și IV din directivă⁶ și prevede că „[t]itlurile III și IV se aplică serviciilor de plată efectuate în euro sau în moneda oficială a unui stat membru care nu aparține zonei euro”.

6. Titlul II din Directiva 2007/64 conține normele privind prestatorii de servicii de plată și este subdivizat în două capitole: capitolul 1 – intitulat „[i]nstituții de plată” – conține dispoziții aplicabile în mod specific categoriei „[i]nstituțiilor de plată”; capitolul 2 din titlul II conține dispoziții comune aplicabile tuturor celor șase categorii de prestatori de servicii de plată.

7. Secțiunea 3 din capitolul 1 menționat, consacrat instituțiilor de plată, cuprinde articolele 20-25 și este intitulată „Autoritățile competente și supravegherea”. Din articolul 20 din Directiva 2007/64, intitulat „[d]esemnarea autorităților competente”, reiese în special că:

„(1) Statele membre desemnează în calitate de autorități competente responsabile pentru autorizarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de plată și însărcinate cu îndatoririle prevăzute în cadrul [titlului II] fie autorități publice, fie organisme recunoscute de legislația națională sau de autoritățile publice special abilitate în acest scop de legislația națională, inclusiv de băncile centrale naționale. [...]

(2) Statele membre se asigură că autoritățile competente desemnate în conformitate cu alineatul (1) dispun de toate competențele necesare pentru îndeplinirea sarcinilor lor. [...]

(5) Alineatul (1) nu implică faptul că autoritățile competente ar fi obligate să supravegheze activitățile comerciale ale instituției de plată, altele decât prestarea de servicii de plată enumerate în anexă, și activitățile enumerate la articolul 16 alineatul (1) litera (a).”

8. Din articolul 21 alineatul (1) din Directiva 2007/64, intitulat „[s]upravegherea”, reiese că statele membre trebuie să se asigure „că autoritățile competente efectuează controale proporționale, adecvate și adaptate riscurilor la care sunt expuse instituțiile de plată, în vederea verificării conformității continue cu [titlu II]”. Al doilea paragraf al acestui alineat prevede că, „[p]entru verificarea conformității cu [titlu II]”, autoritățile menționate sunt abilitate să adopte unele măsuri specifice.

9. Alineatul (2) al articolului 21 din Directiva 2007/64 prevede atribuirea către autoritățile competente respective a unei competențe de sancționare. Acest alineat prevede că, „[f]ără a aduce atingere procedurilor de retragere a autorizațiilor și dispozițiilor de drept penal, statele membre dispun ca autoritățile lor competente respective să poată aplica sau impune instituțiilor de plată sau celor care

4 În sensul articolului 4 punctul 1 litera (a) din Directiva 2006/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 privind inițierea și exercitarea activității instituțiilor de credit (JO 2006, L 177, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 9, p. 3).

5 Articolul 4 punctul 4 din directivă definește noțiunea de „instituție de plată” ca fiind „persoana juridică autorizată, în conformitate cu articolul 10, să furnizeze și să presteze servicii de plată în întreaga [Uniune]”.

6 Referitoare la transparența condițiilor și a cerințelor în materie de informare privind serviciile de plată (titlul III) și, respectiv, la drepturile și obligațiile respective ale utilizatorilor serviciilor de plată și ale prestatorilor de servicii de plată în contextul prestării de servicii de plată (titlul IV).

controlează efectiv activitățile instituțiilor de plată și care încalcă actele cu putere de lege sau actele administrative privind supravegherea sau exercitarea activității lor de prestatori de servicii de plată, sancțiuni sau măsuri care să vizeze în mod specific încetarea încălcărilor constatate sau a cauzelor acestora”.

10. Titlul IV din Directiva 2007/64, intitulat „[d]repturi și obligații privind prestarea și utilizarea serviciilor de plată”, cuprinde articolele 51-83. Primul articol din acest titlu, și anume articolul 51, precizează domeniul său de aplicare și prevede la alineatul 1 că, „[î]n cazul în care utilizatorul serviciilor de plată nu este un consumator, părțile pot conveni ca articolul [...] 75 să nu se aplice, integral sau parțial”.

11. Articolul 75 din Directiva 2007/64, care figurează tot în titlul IV din aceasta, conține dispozițiile care reglementează cazurile de neexecutare sau de executare defectuoasă a unei operațiuni de plată. Acesta prevede următoarele:

„(1) În cazul în care un ordin de plată este inițiat de plătitor, prestatorul său de servicii de plată răspunde, în fața plătitorului [...], pentru executarea corectă a operațiunii de plată, cu excepția cazului în care poate aduce dovezi plătitorului și, dacă este cazul, prestatorului de servicii de plată al beneficiarului plății că prestatorul de servicii de plată al beneficiarului plății a primit suma care face obiectul operațiunii de plată [...], caz în care prestatorul de servicii de plată al beneficiarului plății răspunde, în fața beneficiarului plății, pentru executarea corectă a operațiunii de plată.

În cazul în care prestatorul de servicii de plată al plătitorului este ținut să răspundă în conformitate cu primul paragraf, acesta rambursează fără întârziere plătitorului suma care face obiectul operațiunii de plată neexecutate sau executate în mod defectuos și, dacă este cazul, restabilește contul de plăți debitat la starea în care s-ar fi aflat dacă operațiunea de plată defectuoasă nu ar fi avut loc.

În cazul în care prestatorul de servicii de plată al beneficiarului plății este ținut să răspundă în conformitate cu primul paragraf, acesta pune imediat la dispoziția beneficiarului plății suma care face obiectul operațiunii de plată și, dacă este cazul, creditează suma corespunzătoare în contul de plăți al acestuia.

(2) [...] În cazul unei operațiuni de plată neexecutate sau executate în mod defectuos pentru care prestatorul de servicii de plată al beneficiarului plății nu este responsabil în conformitate cu primul și al doilea paragraf, prestatorul de servicii de plată al plătitorului este răspunzător față de plătitor. În cazul în care prestatorul de servicii de plată al plătitorului are o asemenea răspundere, acesta rambursează plătitorului, în mod corespunzător și fără întârzieri nejustificate, suma care face obiectul operațiunii de plată neexecutate sau executate în mod defectuos și restabilește contul de plăți debitat la starea în care s-ar fi aflat dacă operațiunea de plată defectuoasă nu ar fi avut loc.”

12. Titlul IV din Directiva 2007/64 cuprinde, în capitolul 5 din acesta, dispoziții referitoare, pe de o parte, la procedurile de reclamație (articolele 80-82 din secțiunea 1) și, pe de altă parte, la procedurile extrajudiciare (articolul 83 din secțiunea 2).

13. Articolul 80 din Directiva 2007/64, intitulat „[r]eclamațiile”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că sunt instituite proceduri adecvate care să permită utilizatorilor serviciilor de plată și altor părți interesate, inclusiv asociațiilor de consumatori, să depună reclamații pe lângă autoritățile competente privind presupusele cazuri de încălcare de către prestatorii de servicii de plată a dispozițiilor de drept național care pun în aplicare dispozițiile prezentei directive.

(2) Acolo unde este cazul și fără a aduce atingere dreptului de a adresa o plângere unei instanțe în conformitate cu dreptul național procedural, autoritățile competente informează reclamantul, prin răspunsul lor, despre existența procedurilor extrajudiciare instituite în conformitate cu articolul 83.”

14. Potrivit articolului 81 din Directiva 2007/64, intitulat „[s]anctiuni”:

„(1) Statele membre stabilesc regimul sancțiunilor aplicabile în cazul încălcării dispozițiilor de drept intern adoptate în temeiul prezentei directive și adoptă toate măsurile necesare pentru a garanta că acestea sunt aplicate. Astfel de sancțiuni trebuie să fie efective, proporționale și cu efect de descurajare.

(2) Statele membre informează Comisia în legătură cu normele și măsurile menționate la alineatul (1) și cu privire la autoritățile competente menționate la articolul 82 până la 1 noiembrie 2009 și îi notifică fără întârziere orice modificări ulterioare aduse acestora”.

15. Articolul 82 din Directiva 2007/64, intitulat „[a]utorități competente”, prevede următoarele:

„(1) Statele membre adoptă toate măsurile necesare pentru a garanta că procedurile legate de reclamații și sancțiunile prevăzute la articolul 80 alineatul (1) și la articolul 81 alineatul (1) sunt administrate de către autoritățile împuternicite să asigure conformitatea cu dispozițiile de drept național adoptate în conformitate cu cerințele prevăzute în prezenta secțiune.

(2) În cazul în care se constată sau se suspectează încălcarea dispozițiilor de drept național adoptate în conformitate cu titlurile III și IV, autoritățile competente menționate la alineatul (1) sunt cele din statul membru de origine al prestatorului de servicii de plată, cu excepția agenților sau sucursalelor, care operează în conformitate cu dreptul de stabilire pentru care autoritățile competente sunt cele ale statului membru gazdă.”

16. Articolul 83 alineatul (1) din Directiva 2007/64, singurul articol din secțiunea 2 din capitolul 5 din titlul IV, menționată mai sus și referitoare la procedurile extrajudiciare, prevede următoarele:

„Statele membre garantează punerea în aplicare a unor proceduri extrajudiciare adecvate și eficiente privind reclamațiile și reparațiile în vederea soluționării litigiilor dintre utilizatorii serviciilor de plată și prestatorii lor de servicii de plată în legătură cu drepturile și obligațiile ce decurg din prezenta directivă, recurgând, dacă este cazul, la organismele existente.”

17. Articolul 86 alineatul (1) din Directiva 2007/64, intitulat „[a]rmonizare completă”, prevede că, fără a aduce atingere unor excepții nerelevante în prezenta cauză, „în măsura în care prezenta directivă include dispoziții armonizate, statele membre nu pot să mențină sau să introducă alte dispoziții decât cele stabilite în prezenta directivă”.

B. Dreptul leton

18. În dreptul leton, reglementarea privind serviciile de plată este conținută în Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likums (Legea privind serviciile de plată și moneda electronică, denumită în continuare „Legea privind serviciile de plată”).

19. Articolul 2 alineatul 3 din această lege prevede că „[d]ispozițiile articolelor [...] 99 [...] și 104 din prezenta lege sunt aplicabile prestatorilor de servicii de plată care prestează servicii de plată în Letonia, atunci când prestatorul de servicii de plată al plătitorului și cel al beneficiarului plății au sediul într-un stat membru și serviciul de plată se efectuează în euro sau în moneda oficială a unui stat membru”.

20. Articolul 99 din Legea privind serviciile de plată transpune în dreptul leton articolul 75 din Directiva 2007/64. Alineatul 9 al acestui articol prevede că, „[î]n cazul unei operațiuni de plată neexecutate sau executate în mod defectuos pentru care prestatorul de servicii de plată al beneficiarului plății nu este responsabil în conformitate cu prezentul articol, prestatorul de servicii de plată al plătitorului este răspunzător față de plătitor”.

21. Articolul 105 din Legea privind serviciile de plată transpune în dreptul leton articolele 80-82 din Directiva 2007/64 și, la alineatul 2, prevede că Comisia pentru Piețele Financiare este competentă să examineze reclamațiile privind încălcarea dispozițiilor acestei legi⁷ formulate de utilizatorii serviciilor de plată care nu au calitatea de consumatori, iar la alineatul 5, prevede competența corespunzătoare a acesteia de a aplica sancțiuni prestatorilor de servicii de plată.

II. Situația de fapt, procedura principală și întrebările preliminare

22. La 16 noiembrie 2011, societatea Forcing Development Limited (denumită în continuare „clientul”) a transmis băncii AS „PrivatBank” (denumită în continuare „banca recurentă”) un ordin de plată în valoare de 394 138,12 dolari americani (USD) (denumit în continuare „ordinul de plată”), sumă care trebuia transferată dintr-un cont al clientului, deschis la banca recurentă, în contul unui terț, deschis la banca lituaniană „Snoras Bank” (denumită în continuare „banca lituaniană”).

23. În aceeași zi, banca recurentă a debitat contul clientului cu suma menționată mai sus și, la ora 15.24, a transmis ordinul de plată băncii lituaniene prin intermediul sistemului SWIFT. De asemenea, banca recurentă a transferat fonduri în contul său corespondent deschis la banca lituaniană pentru creditarea contului beneficiarului clientului. Cu toate acestea, deși fusese primit la ora 15.24, ordinul de plată nu a fost executat imediat, deoarece contul corespondent al băncii recurente nu avea fonduri suficiente.

24. Tot în aceeași zi, Banca Centrală a Republicii Lituania a impus un moratoriu băncii lituaniene, care a fost notificat acesteia la ora 15.08, prin care i s-a interzis să presteze servicii financiare. La ora 16.20 din aceeași zi, banca lituaniană a creditat cu suma în discuție contul corespondent al băncii recurente. Cu toate acestea, întrucât, din cauza moratoriului, nu a mai fost posibilă efectuarea unor operațiuni de plată, suma în cauză a rămas în contul menționat, iar plata către terț nu a putut fi dusă la bun sfârșit.

25. La cererea clientului, banca recurentă a refuzat să completeze contul acestuia cu fondurile rămase blocate în contul său corespondent deschis la banca lituaniană ca urmare a neexecutării ordinului de plată.

26. Prin urmare, clientul a introdus la Comisia pentru Piețele Financiare o reclamație cu privire la acest refuz.

27. Prin decizia din 4 iulie 2013, confirmată la 17 octombrie 2013 (denumită în continuare „decizia în litigiu”), Comisia pentru Piețele Financiare a constatat că, potrivit articolului 99 alineatul 9 din Legea privind serviciile de plată, răspunderea pentru executarea ordinului clientului revenea băncii recurente, căreia i-a impus să aibă în vedere necesitatea de a efectua modificări în ceea ce privește sistemul său și procedurile sale de control intern și i-a aplicat o amendă de aproximativ 140 000 de euro.

28. Ulterior, în luna noiembrie a anului 2013, în temeiul contractului de cont curent, clientul a sesizat un tribunal arbitral în vederea rambursării de către banca recurentă a sumei în discuție. Cererea sa a fost însă respinsă prin hotărârea din 4 februarie 2014, pentru motivul că banca recurentă și-a îndeplinit obligațiile în conformitate cu cerințele legale.

⁷ Mai precis, privind încălcarea dispozițiilor capitolului VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII și XIV din Legea privind serviciile de plată.

29. Între timp, banca recurentă a sesizat Administrativā apgabaltiesa (Curtea Administrativā Regionalā, Letonia), solicitând anularea deciziei în litigiu, precum și repararea prejudiciului suferit. Aceasta a invocat faptul că, pentru neexecutarea plății, trebuia considerată responsabilă banca lituaniană, care nu a transferat fondurile în contul său corespondent decât după anunțarea moratoriului. În plus, aceasta a susținut că era imposibil să se prevadă astfel de situații în procedurile de control intern.

30. Prin hotărârea din 5 august 2015, Administrativā apgabaltiesa (Curtea Administrativā Regionalā, Letonia) a respins acțiunea formulată de banca recurentă, confirmând decizia în litigiu. Această instanță a apreciat că banca recurentă trebuia să fie considerată responsabilă pentru neexecutarea ordinului de plată, în conformitate cu articolul 99 alineatul 9 din Legea privind serviciile de plată. Instanța amintită a apreciat că ordinul în cauză nu a fost executat în timp util, înainte de impunerea moratoriului, tocmai din cauza lipsei de fonduri suficiente în contul său corespondent deschis la banca lituaniană. Aceasta din urmă, în schimb, nu putea fi considerată responsabilă pentru neexecutarea ordinului de plată, întrucât nu a primit banii pentru executarea ordinului respectiv.

31. Împotriva hotărârii menționate, banca recurentă a declarat recurs la instanța de trimitere. Aceasta susține că instanța de prim grad și-a depășit competența prin faptul că s-a pronunțat asupra unui litigiu civil referitor la raporturile dintre o instituție de credit și un client, fără a ține seama de hotărârea arbitrală prin care litigiul fusese deja soluționat. Având în vedere că tribunalul arbitral a statuat că banca recurentă nu este responsabilă pentru neexecutarea operațiunii de plată, nu era justificată aplicarea de sancțiuni de către Comisia pentru Piețele Financiare. În opinia băncii recurente, articolul 99 din Legea privind serviciile de plată nu este aplicabil în speță, întrucât moneda în care s-a efectuat plata respectivă nu era nici euro, nici moneda oficială a unui stat membru, iar părțile au determinat răspunderea în ceea ce privește acest tip de plăți prin intermediul unui contract privat.

32. În aceste condiții, având îndoieli cu privire la compatibilitatea anumitor dispoziții din Legea privind serviciile de plată cu Directiva 2007/64, instanța de trimitere a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) O reglementare națională care prevede că Comisia [pentru Piețele Financiare] este competentă să examineze reclamațiile utilizatorilor serviciilor de plată, inclusiv în ceea ce privește serviciile de plată care nu sunt efectuate în euro sau într-o monedă oficială a unui stat membru, și, în consecință, să constate încălcări ale Legii [privind serviciile de plată] și să aplice sancțiuni este compatibilă cu articolul 2 alineatul (2) din [Directiva 2007/64]?
- 2) Articolul 20 alineatele (1) și (5) și articolul 21 alineatul (2) din [Directiva 2007/64] trebuie interpretate în sensul că prevăd posibilitatea autorității competente de a supraveghea și de a aplica sancțiuni inclusiv în ceea ce privește serviciile de plată care nu sunt efectuate în euro sau în moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro?
- 3) Autoritatea competentă este abilitată, în ceea ce privește funcțiile de supraveghere prevăzute la articolele 20 și 21 din [Directiva 2007/64] sau în ceea ce privește procedurile legate de reclamații prevăzute la articolele 80-82 din [Directiva 2007/64], să soluționeze litigiile dintre plătitor și prestatorul de servicii de plată, rezultate din raporturile juridice la care face referire articolul 75 din [Directiva 2007/64], determinând persoana responsabilă pentru operațiunea neexecutată sau executată în mod defectuos?
- 4) Autoritatea competentă trebuie să ia în considerare, atunci când exercită funcțiile de supraveghere prevăzute la articolele 20 și 21 din [Directiva 2007/64] sau când pune în aplicare procedurile legate de reclamații prevăzute la articolele 80-82 din [Directiva 2007/64], hotărârea arbitrală prin care se soluționează un litigiu între prestatorul de servicii de plată și utilizatorul serviciilor de plată?”

III. Analiză juridică

A. Cu privire la prima întrebare preliminară

33. Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 alineatul (2) din Directiva 2007/64 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care conferă autorității desemnate în conformitate cu articolul 82 din aceeași directivă, competență să examineze reclamațiile în legătură cu pretinsa încălcare de către prestatorii de servicii de plată a dispozițiilor de drept intern care pun în aplicare această directivă, competența de a examina reclamațiile – și, prin urmare, de a constata încălcări ale legii și de a aplica sancțiuni – inclusiv în ceea ce privește serviciile de plată care nu sunt efectuate în euro sau într-o monedă oficială a unui stat membru.

34. Instanța de trimitere arată că, potrivit articolului 2 alineatul (2) din Directiva 2007/64, titlul IV din aceasta, în care sunt cuprinse articolele 80-82 privind procedurile de reclamație, se aplică numai serviciilor de plată efectuate în euro sau în moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro. Instanța menționată arată de asemenea că Legea privind serviciile de plată⁸ atribuie totuși autorității competente să examineze astfel de reclamații, și anume Comisia pentru Piețele Financiare, competența de a examina și reclamațiile privind servicii de plată efectuate în altă monedă decât euro sau moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro, cum este, în speță, dolarul american (USD).

35. Prin urmare, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la compatibilitatea dispozițiilor letone relevante cu articolul 2 alineatul (2) din Directiva 2007/64, inclusiv în lumina articolului 86 alineatul (1) din aceeași directivă, care prevede că statele membre trebuie să efectueze o armonizare completă a legislației lor naționale cu această directivă.

36. În această privință, trebuie să se arate că, prin Directiva 2007/64, legiuitorul Uniunii a adoptat dispoziții în materie de transparență a condițiilor și a cerințelor în materie de informare privind serviciile de plată (titlul III) și în materie de drepturi și obligații privind prestarea și utilizarea serviciilor de plată (titlul IV). Aceste dispoziții erau aplicabile, în temeiul articolului 2 alineatul (2) din Directiva 2007/64, numai serviciilor de plată efectuate în euro sau în moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro. Prin urmare, prin Directiva 2007/64, legiuitorul Uniunii nu a reglementat aceste materii în ceea ce privește serviciile de plată efectuate în alte monede decât moneda oficială a unuia dintre statele membre.

37. Rezultă că, fiind vorba despre un domeniu de competență partajată în sensul articolului 2 alineatul (2) TFUE⁹, în vigoare în prezent, în măsura în care Uniunea nu și-a exercitat competența legislativă cu privire la reglementarea serviciilor de plată efectuate în alte monede decât euro sau moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro, statele membre, sub imperiul Directivei 2007/64, aveau libertatea de a stabili regimul juridic aplicabil acestor servicii de plată, exercitându-și competența, de asemenea cu respectarea dreptului Uniunii, prin adoptarea unor dispoziții de drept național¹⁰.

8 Instanța de trimitere se referă la articolele 105-107 din Legea privind serviciile de plată, care transpun în dreptul leton articolele 80-83 și nu intră sub incidența excepției prevăzute la articolul 2 alineatul 3 din aceeași lege (a se vedea punctul 19 de mai sus).

9 Adoptarea Directivei 2007/64 s-a întemeiat pe articolul 47 alineatul (2) CE privind libertatea de stabilire și pe articolul 95 CE, care corespunde, în prezent, articolului 114 TFUE (pe care se întemeiază adoptarea Directivei 2015/2366), referitor la măsurile privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre care au ca obiect instituirea și funcționarea pieței interne. În domeniul pieței interne, Uniunea și statele membre au competență partajată [a se vedea articolul 4 alineatul (2) litera (a) TFUE].

10 A se vedea prin analogie Hotărârea din 25 iulie 2018, Confédération paysanne și alții (C-528/16, EU:C:2018:583, punctul 79 și următoarele).

38. În consecință, sub imperiul Directivei 2007/64, nimic nu împiedica un stat membru să extindă la serviciile de plată efectuate în altă monedă decât euro sau moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro reglementarea prevăzută de dreptul Uniunii, în mod specific cea prevăzută de această directivă pentru serviciile de plată în euro sau în moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro¹¹.

39. Împrejurarea că, potrivit articolului 86 din Directiva 2007/64, aceasta realizează o armonizare completă nu are niciun impact asupra constatărilor efectuate la cele două puncte precedente. Astfel, interdicția cuprinsă în norma menționată cu privire la menținerea sau la introducerea altor dispoziții decât cele stabilite în Directiva 2007/64 nu privea decât domeniul de aplicare al acestei directive și nu putea, așadar, să se aplice unor tipuri de servicii de plată care nu intră în domeniul său de aplicare.

40. Cu toate acestea, trebuie să se arate că Directiva 2015/2366 a modificat dispoziția privind domeniul de aplicare al titlurilor III și IV, extinzându-l în anumite condiții și la serviciile de plată efectuate în altă monedă decât cea a unui stat membru¹².

41. Având în vedere cele ce precedă, apreciem că trebuie să se răspundă la prima întrebare preliminară după cum urmează: articolul 2 alineatul (2) din Directiva 2007/64 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care conferă autorității competente, conform articolelor 80-82 din Directiva 2007/64, competența să examineze reclamațiile în legătură cu pretinsa încălcare de către prestatorii de servicii de plată a dispozițiilor de drept intern care pun în aplicare această directivă competența de a examina reclamațiile – și, prin urmare, de a constata încălcări ale legii și de a aplica sancțiuni – inclusiv în ceea ce privește serviciile de plată care nu sunt efectuate în euro sau într-o monedă oficială a unui stat membru.

B. Cu privire la a doua întrebare preliminară

42. Prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență Curții să stabilească dacă articolul 20 alineatele (1) și (5) și articolul 21 alineatul (2) din Directiva 2007/64 trebuie interpretate în sensul că prevăd că autoritatea responsabilă pentru autorizarea și supravegherea instituțiilor de plată, potrivit acestor dispoziții, exercită supravegherea și aplică sancțiuni și în ceea ce privește serviciile de plată care nu sunt efectuate în euro sau în moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro.

43. Instanța de trimitere arată că articolele 20 și 21 din Directiva 2007/64 impun statelor membre să asigure supravegherea instituțiilor de plată. Această instanță subliniază că din utilizarea, la articolul 20 alineatele (1) și (3) și la articolul 21 alineatul (1) din Directiva 2007/64, a expresiei „prezentul titlu”, adică titlul II din directiva menționată, pare să reiasă că respectivele competențe de supraveghere și de sancționare ale autorităților competente, desemnate în conformitate cu aceste articole, vizează numai aspecte care intră în domeniul de aplicare al titlului II menționat, cum ar fi, de exemplu, respectarea dispozițiilor în materie de autorizare sau de fonduri proprii. Cu toate acestea, în opinia instanței de trimitere, din articolul 20 alineatul (5) din Directiva 2007/64 ar reieși că autoritățile menționate sunt obligate să supravegheze și activitățile de prestare a serviciilor de plată și că, prin urmare, acestea ar putea să exercite funcții de supraveghere și ar dispune de competența de sancționare și în ceea ce privește încălcarea dispozițiilor de drept național care pun în aplicare dispozițiile titlurilor III și IV din Directiva 2007/64.

¹¹ În această privință, din Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu cu privire la aplicarea Directivei 2007/64/CE privind serviciile de plată în cadrul pieței interne și a Regulamentului (CE) nr. 924/2009 privind plățile transfrontaliere în Comunitate [COM(2013) 549 final] din 24 iulie 2013 reiese că diferite state membre au extins aplicarea dispozițiilor Directivei 2007/64 la serviciile de plată efectuate în alte monede decât cele ale statelor membre (a se vedea punctul 3.1.2, p. 3).

¹² A se vedea articolul 2 din Directiva 2015/2366.

44. În aceste condiții, dat fiind că excepția prevăzută la articolul 2 alineatul (2) din Directiva 2007/64 pentru titlurile III și IV din aceasta nu se aplică titlului II, ar trebui, potrivit instanței de trimitere, să se stabilească dacă articolul 20 alineatele (1) și (5) și articolul 21 alineatul (2) din Directiva 2007/64 trebuie interpretate în sensul că autoritatea națională poate să își mențină puterea de supraveghere și de a impune sancțiuni în ceea ce privește încălcările normelor de drept național care pun în aplicare dispozițiile titlurilor III și IV din Directiva 2007/64, inclusiv atunci când serviciile de plată nu au fost efectuate în euro sau în moneda oficială a unui stat membru.

45. În această privință, considerăm, cu titlu principal, că dispozițiile de drept al Uniunii invocate în a doua întrebare preliminară nu sunt aplicabile în procedura principală și că, prin urmare, această întrebare preliminară trebuie declarată inadmisibilă.

46. Astfel, atât din modul de redactare a articolelor 20 și 21 din Directiva 2007/64, cât și din poziționarea acestora în structura directivei menționate – secțiunea 3 din capitolul 1 din titlul II, capitol intitulat „[i]nstituții de plată” – reiese că dispozițiile cuprinse în aceste articole se aplică exclusiv instituțiilor de plată, astfel cum sunt definite la articolul 4 punctul 4 din Directiva 2007/64¹³.

47. Referitor la acest aspect, astfel cum s-a arătat în observațiile depuse la Curte de guvernul Republicii Cehe și, în mod indirect, de Comisia Europeană, din mai multe elemente prezente atât în ordonanța de trimitere, cât și în dosarul aflat la dispoziția Curții reiese că prestatorii de servicii de plată în cauză în procedura principală trebuie să fie calificați drept „instituții de credit” în sensul literei (a) a alineatului (1) al articolului 1 din Directiva 2007/64, iar nu drept „instituții de plată” în sensul literei (d) a aceluiași articol.

48. Mai precis, în ordonanța de trimitere se arată în mod explicit că banca recurentă este o instituție de credit și că, prin urmare, decizia în litigiu a fost adoptată în temeiul articolului 113 din Legea letonă privind instituțiile de credit. În plus, în aceeași ordonanță se face referire în mai multe rânduri la obligații care revin băncii recurente în calitate de instituție de credit.

49. În aceste condiții, considerăm că trebuie să se constate că dispozițiile articolelor 20 și 21 din Directiva 2007/64 nu sunt aplicabile *ratione personae* în cauza aflată pe rolul instanței de trimitere și că, prin urmare, nu sunt relevante în această cauză¹⁴. Prin urmare, în opinia noastră, a doua întrebare preliminară trebuie declarată inadmisibilă.

50. Cu titlu subsidiar, în cazul în care Curtea nu ar reține inadmisibilitatea celei de a doua întrebări preliminare, apreciem că sunt relevante pe fond următoarele considerații.

51. Trebuie să se arate că, după cum a subliniat chiar instanța de trimitere, din modul de redactare atât a articolului 20 alineatul (1), cât și a articolului 21 alineatul (1) din Directiva 2007/64 reiese că autoritățile competente reglementate de secțiunea 3 din capitolul 1 din titlul II din Directiva 2007/64 sunt responsabile pentru procedurile de autorizare și pentru supravegherea prudentială a instituțiilor de plată în ceea ce privește cerințele prevăzute în acest titlu II, a căror respectare continuă trebuie să o verifice.

¹³ Potrivit acestei dispoziții, în sensul Directivei 2007/64, prin „instituție de plată” se înțelege persoana juridică care a fost autorizată, în conformitate cu articolul 10, să furnizeze și să presteze servicii de plată în întreaga [Uniune].

¹⁴ Pe de altă parte, această constatare nu ar trebui să aibă nicio consecință concretă în cauza în discuție, având în vedere că nu se contestă că, în speță, Comisia pentru Piețele Financiare din Letonia a acționat în urma unei reclamații și, prin urmare, în temeiul competențelor atribuite acesteia în aplicarea articolelor 80 și 81 din Directiva 2007/64, care, în schimb, se aplică tuturor prestatorilor de servicii de plată, inclusiv instituțiilor de credit. Instituțiile de credit sunt, pe de altă parte, supuse unor norme specifice proprii în materie de supraveghere prudentială.

52. În această privință, arătăm că, întrucât titlul II din directivă nu intră în domeniul de aplicare al excepției prevăzute la articolul 2 alineatul (2) din aceasta, este neîndoielnic că dispozițiile cuprinse în secțiunea 3 din capitolul 1 din titlul II din Directiva 2007/64 (și anume articolele 20-23 din aceasta) se aplică tuturor instituțiilor de plată care intră în domeniul de competență al funcțiilor de supraveghere exercitate de autoritățile competente, independent de moneda în care aceste instituții prestează serviciile de plată, așadar, fie euro sau moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro, fie orice altă monedă.

53. Pe de altă parte, instanța de trimitere consideră că autoritățile competente desemnate în conformitate cu articolul 20 alineatul (1) din Directiva 2007/64 pot să exercite funcții de control și dispun de o competență de sancționare corespunzătoare, inclusiv în ceea ce privește încălcările normelor de drept intern care pun în aplicare dispozițiile titlurilor III și IV din Directiva 2007/64. După cum s-a arătat deja, dispozițiile acestor titluri se aplică, conform articolului 2 alineatul (2) din aceeași directivă, numai serviciilor de plată efectuate în euro sau în moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro. În aceste condiții, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă autoritățile menționate mai sus pot să exercite astfel de competențe și în ceea ce privește serviciile de plată efectuate în alte monede decât cea a unui stat membru.

54. Totuși, după cum a arătat Comisia Europeană în observațiile sale, trebuie să se facă distincție între, pe de o parte, competențele de autorizare și de supraveghere prudențială a instituțiilor de plată în ceea ce privește cerințele prevăzute în titlul II din Directiva 2007/64 și, pe de altă parte, respectarea cerințelor prevăzute în titlurile III și IV din aceasta.

55. În acord cu poziția Comisiei Europene, considerăm că articolele 20 și 21 din Directiva 2007/64 nu conferă autorităților competente prevăzute la aceste articole, responsabile pentru autorizarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de plată, competența de a verifica de asemenea respectarea de către acestea a normelor de drept național care pun în aplicare dispozițiile titlurilor III și IV din Directiva 2007/64 și, dacă este cazul, de a sancționa încălcarea acestora.

56. În această privință, instanța de trimitere se referă la dispozițiile articolului 20 alineatul (5) din Directiva 2007/64. Considerăm însă că aceste dispoziții nu pot constitui temeiul atribuirii unor astfel de competențe în favoarea autorităților menționate mai sus. Astfel, această normă se limitează să prevadă că dispozițiile alineatului (1) al aceluiași articol nu implică faptul că autoritățile competente ar fi obligate să supravegheze alte activități comerciale desfășurate de instituțiile de plată decât prestarea serviciilor de plată și activitățile enumerate la articolul 16 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2007/64¹⁵, pe care instituțiile respective sunt autorizate să le exercite. Această dispoziție stabilește, așadar, limitele competențelor de supraveghere prudențială ale autorităților desemnate în conformitate cu articolul 20 alineatul (1) din Directiva 2007/64 și nu constituie temeiul unei extinderi a acestor competențe dincolo de controlul respectării cerințelor prevăzute în titlul II din aceeași directivă și de aplicarea unor sancțiuni pentru eventuale încălcări ale respectivelor cerințe.

57. În această privință, arătăm de asemenea că Curtea a avut deja ocazia să declare că autoritățile competente menționate la articolele 20 și 21 din Directiva 2007/64 trebuie să îndeplinească funcții de supraveghere a instituțiilor de plată „pentru a verifica respectarea dispozițiilor din titlul II” din această directivă¹⁶.

15 Potrivit articolului 16 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2007/64, pe lângă prestarea serviciilor de plată enumerate în anexă, instituțiile de plată sunt abilitate să desfășoare activitățile care țin de „prestarea de servicii auxiliare operaționale și conexe în sensul strict al cuvântului, cum ar fi asigurarea executării operațiunilor de plată, a serviciilor de schimb valutar, a activităților de păstrare în custodie, precum și a stocării și procesării datelor”.

16 A se vedea Hotărârea din 10 martie 2016, Safe Interenvios (C-235/14, EU:C:2016:154, punctul 91). A se vedea în această privință și punctul 107 din Concluziile avocatului general Sharpston prezentate în cauza Safe Interenvios (C-235/14, EU:C:2015:530).

58. Desigur, atunci când autoritatea desemnată în conformitate cu articolul 20 alineatul (1) din Directiva 2007/64, competentă în materia autorizării și supravegherii prudențiale a instituțiilor de plată, corespunde celei pe care statul membru o desemnează în conformitate cu articolul 82 alineatul (1) din aceeași directivă¹⁷ în scopul soluționării reclamațiilor legate de încălcarea de către prestatorii de servicii de plată a dispozițiilor de drept intern care pun în aplicare dispozițiile directivei menționate, autoritatea în cauză va fi în același timp competentă atât să exercite competențele de supraveghere prudențială și de sancționare referitoare la respectarea de către instituțiile de plată a cerințelor prevăzute în titlul II din Directiva 2007/64, cât și să constate și să sancționeze încălcarea de către prestatorii de servicii de plată a dispozițiilor de drept intern care pun în aplicare titlurile III și IV din Directiva 2007/64.

59. Având în vedere cele ce precedă, cu titlu principal, considerăm că a doua întrebare preliminară adresată de instanța de trimitere este inadmisibilă. Cu titlu subsidiar, propunem Curții să răspundă la această întrebare că articolul 20 alineatele (1) și (5) și articolul 21 alineatul (2) din Directiva 2007/64 trebuie interpretate în sensul că autoritatea competentă desemnată în conformitate cu articolul 20 alineatul (1) din aceeași directivă exercită supravegherea și aplică sancțiuni numai în ceea ce privește respectarea cerințelor prevăzute în titlul II din aceeași directivă cu privire la toate instituțiile de plată care intră în domeniul său de competență, independent de moneda în care acestea prestează serviciile de plată.

C. Cu privire la a treia întrebarea preliminară

60. Prin intermediul celei de a treia întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă autoritatea competentă este abilitată, în ceea ce privește funcțiile de supraveghere prevăzute la articolele 20 și 21 din Directiva 2007/64 sau în ceea ce privește examinarea reclamațiilor prevăzute la articolele 80-82 din aceeași directivă, să soluționeze litigiile dintre plătitor și prestatorul de servicii de plată rezultate din raporturile juridice la care face referire articolul 75 din Directiva 2007/64, determinând persoana responsabilă pentru operațiunea neexecutată sau executată în mod defectuos.

61. Instanța de trimitere consideră că, în cazul în care Curtea declară că autoritatea competentă poate să examineze reclamații sau să exercite supravegherea în ceea ce privește serviciile de plată care nu sunt efectuate în euro sau în altă monedă a unui stat membru, trebuie să se precizeze limitele competențelor acesteia în vederea aplicării articolului 75 din Directiva 2007/64.

62. Instanța menționată arată că această normă reglementează raporturile juridice reciproce dintre plătitor, beneficiarul plății, prestatorul de servicii de plată al plătitorului și prestatorul de servicii de plată al beneficiarului plății, precum și limitele responsabilității fiecăruia. Instanța de trimitere consideră că din natura dispozițiilor acestui articol reiese că persoanele implicate în executarea operațiunii de plată pot găsi de comun acord o soluție pentru o situație concretă sau, în lipsa unui acord, situația respectivă poate fi soluționată prin intermediul unei proceduri de soluționare a litigiilor la care participă toate părțile vizate și în cadrul căreia, luând în considerare toate împrejurările de fapt și de drept din cauză, se stabilește care dintre părțile implicate în operațiunea de plată este responsabilă pentru neexecutarea acesteia. Modalitățile posibile de soluționare a litigiilor sunt prevăzute la articolul 83 din directivă, care privește reparațiile extrajudiciare.

¹⁷ Considerentul (52) al Directivei 2007/64 precizează că statele membre pot face să coincidă în cadrul unui același organ cele două autorități menționate la articolul 20 alineatul (1) și, respectiv, la articolul 80 alineatul (1) din directivă. Considerentul menționat are următorul conținut: „[s]tatele membre ar trebui să stabilească dacă autoritățile competente desemnate pentru autorizarea instituțiilor de plată sunt de asemenea autorități competente în ceea ce privește procedurile extrajudiciare de reparații și recurs”.

63. În acest context, instanța de trimitere consideră că este necesar să se clarifice relația dintre, pe de o parte, modalitățile menționate de soluționare a litigiilor prevăzute la articolul 83 din Directiva 2007/64 și, pe de altă parte, procedurile legate de reclamații prevăzute la articolele 80-82 din Directiva 2007/64 și exercitarea competențelor de supraveghere prevăzute la articolele 20 și 21 din aceasta.

1. Cu privire la competența Curții și la admisibilitatea celei de a treia întrebări preliminare

64. A treia întrebare preliminară privește interpretarea articolelor 20, 21 și 75 și a articolelor 80-83 din Directiva 2007/64.

65. În primul rând, în măsura în care a treia întrebare preliminară se referă la articolele 20 și 21 din Directiva 2007/64, considerăm că, pentru motivele prezentate la punctele 45-49 din prezentele concluzii, aceasta trebuie declarată inadmisibilă¹⁸.

66. În al doilea rând, în ceea ce privește interpretarea articolului 75 și a articolelor 80-83 din Directiva 2007/64, trebuie să se arate că toate aceste articole sunt cuprinse în titlul IV din aceeași directivă. După cum am arătat deja în mai multe rânduri, potrivit articolului 2 alineatul (2) din Directiva 2007/64, acest titlu nu se aplică serviciilor de plată efectuate în altă monedă decât euro sau moneda oficială a unui stat membru din afara zonei euro.

67. Rezultă că, atunci când a adoptat Directiva 2007/64, legiuitorul Uniunii nu a prevăzut aplicarea dispozițiilor în discuție în privința serviciilor de plată efectuate în dolari americani (USD), precum cel în discuție în litigiul principal.

68. Întrucât dispozițiile de drept al Uniunii nu sunt aplicabile situației de fapt din procedura principală, se pune problema competenței Curții pentru a răspunde la a treia întrebare preliminară.

69. În această privință, dintr-o jurisprudență constantă a Curții reiese că aceasta este competentă să se pronunțe asupra unei cereri de decizie preliminară referitoare la dispoziții de drept al Uniunii în cazuri în care, deși situația de fapt din litigiul principal nu intră direct în domeniul de aplicare al acestui drept, dispozițiile dreptului menționat au devenit aplicabile în temeiul dreptului național ca urmare a unei trimeri pe care acesta din urmă o face la conținutul acelor dispoziții¹⁹.

70. Astfel, în asemenea cazuri, există un interes cert al Uniunii Europene ca, pentru evitarea unor viitoare divergențe de interpretare, dispozițiile sau noțiunile preluate din dreptul Uniunii să primească o interpretare uniformă²⁰.

71. Prin urmare, o interpretare dată de Curte dispozițiilor de drept al Uniunii în situații care nu intră în domeniul de aplicare al acestora se justifică atunci când dispozițiile menționate au devenit, în temeiul dreptului național, direct și necondiționat aplicabile unor asemenea situații pentru a se asigura un tratament identic acestor situații și situațiilor care intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii²¹.

¹⁸ Pentru motivele prezentate la punctele 51-57 de mai sus, acest aspect al întrebării preliminare este de asemenea irelevant, întrucât nu privește în niciun caz dispoziția de drept intern care pune în aplicare articolul 75 din Directiva 2007/64.

¹⁹ A se vedea mai recent Hotărârea din 13 martie 2019, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, punctul 35), precum și, în acest sens, Hotărârea din 21 decembrie 2011, Cicala (C-482/10, EU:C:2011:868, punctul 17), Hotărârea din 18 octombrie 2012, Nolan (C-583/10, EU:C:2012:638, punctul 45), și Hotărârea din 15 noiembrie 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, punctul 53).

²⁰ Hotărârea din 13 martie 2019, E. (C-635/17, EU:C:2019:192, punctul 36 și jurisprudența citată).

²¹ *Ibidem*, punctul 37 și jurisprudența citată.

72. În speță, instanța de trimitere, singura competentă să interpreteze dreptul național în cadrul sistemului de cooperare judiciară stabilit de articolul 267 TFUE²², a precizat că dispozițiile Directivei 2007/64 menționate în a treia întrebare preliminară au devenit, în temeiul dreptului leton, aplicabile unor situații care, precum cea în discuție în litigiul principal, nu intră în domeniul de aplicare al acestei directive²³.

73. Mai precis, instanța menționată a arătat că excepția prevăzută la articolul 2 alineatul 3 din Legea letonă privind serviciile de plată, care limitează domeniul de aplicare al diferitor dispoziții din această lege numai la serviciile de plată efectuate în euro sau în moneda oficială a unui stat membru, nu se aplică articolelor 105-107 din lege, care pun în aplicare articolele 80-83 din Directiva 2007/64. Instanța de trimitere a dedus de aici că reclamațiile referitoare la încălcări, printre altele, ale articolului 99 din Legea privind serviciile de plată, care transpune în dreptul leton articolul 75 din Directiva 2007/64, pot viza de asemenea serviciile de plată efectuate în altă monedă decât cea a unui stat membru, precum cel în discuție în litigiul principal, efectuat în dolari americani (USD).

74. În lumina celor expuse anterior, considerăm că, în speță, există un interes cert ca, pentru evitarea unor viitoare divergențe de interpretare, dispozițiile preluate din dreptul Uniunii să primească o interpretare uniformă²⁴.

75. Prin urmare, apreciem că Curtea este competentă să răspundă la a treia întrebare preliminară.

2. Cu privire la fondul celei de a treia întrebări preliminare

76. În ceea ce privește fondul, este necesar, în primul rând, astfel cum a solicitat instanța de trimitere, să se clarifice relația dintre, pe de o parte, procedurile de reclamație prevăzute la articolele 80-82 din Directiva 2007/64 și, pe de altă parte, procedurile extrajudiciare de reparație prevăzute la articolul 83 din Directiva 2007/64, și aceasta pentru a verifica dacă o autoritate competentă să examineze reclamațiile desemnată în conformitate cu articolul 82 din Directiva 2007/84 poate sau nu să soluționeze litigii între particulari prin aplicarea articolului 75 din Directiva 2007/64.

77. În această privință, trebuie să se sublinieze că, astfel cum corect a arătat Comisia Europeană și guvernul Republicii Cehe, procedurile de reclamație prevăzute la articolele 80-82 din Directiva 2007/64 și cele extrajudiciare de reparație prevăzute la articolul 83 din aceeași directivă urmăresc obiective diferite.

78. Cele dintâi, după cum reiese din modul de redactare a dispozițiilor în discuție, precum și din considerentul (50) al Directivei 2007/64 au ca obiect examinarea reclamațiilor introduse la autoritatea competentă. O asemenea examinare implică faptul că autoritatea respectivă constată existența sau inexistența, în sarcina prestatorului de servicii de plată în cauză, a unei încălcări a dispozițiilor de drept intern care pun în aplicare dispozițiile Directivei 2007/64 și, dacă este cazul, aplică sancțiuni efective, proporționale și cu efect de descurajare pentru eventualele încălcări pe care le constată.

²² *Ibidem*, punctul 38.

²³ A se vedea prin analogie Hotărârea din 19 octombrie 2017, Europamur Alimentación (C-295/16, EU:C:2017:782, punctul 30).

²⁴ A se vedea în acest sens Hotărârea din 19 octombrie 2017, Europamur Alimentación (C-295/16, EU:C:2017:782, punctul 32). În prezenta cauză, acest interes este, în opinia noastră, consolidat și mai mult de împrejurarea că, după cum s-a arătat, Directiva 2015/2366, care a abrogat Directiva 2007/64, a extins domeniul de aplicare al dispozițiilor corespunzătoare celor cuprinse în titlul IV din Directiva 2007/64, care, în prezent, sunt aplicabile în anumite condiții și serviciilor de plată efectuate în altă monedă decât cea a unui stat membru (a se vedea punctul 40 de mai sus).

79. Obiectivul procedurilor de reclamație este, așadar, asigurarea respectării efective de către prestatorii de servicii de plată a dispozițiilor de drept național menționate mai sus. În schimb, obiectivul acestor proceduri nu este soluționarea litigiilor dintre diferitele entități vizate în cadrul prestării acestor servicii, nici stabilirea răspunderii civile pentru prejudiciul suferit, nici impunerea unor soluții pentru a rezolva situația cauzată prin încălcare.

80. Aceste din urmă aspecte sunt, în schimb, examinate de instanțele naționale competente eventual sesizate sau de organismele însărcinate cu soluționarea extrajudiciară a litigiilor în temeiul articolului 83 din Directiva 2007/64.

81. Din considerațiile care precedă reiese că autoritatea competentă să examineze reclamațiile, desemnată în conformitate cu articolul 82 din Directiva 2007/64, nu poate să soluționeze litigii între particulari în cadrul procedurilor de reclamație, cu excepția cazului în care statul membru în cauză i-a atribuit și rolul de organism competent în materia procedurilor extrajudiciare de reparație în conformitate cu articolul 83 din Directiva 2007/64. Această posibilitate este menționată în mod expres în considerentul (52) al acestei directive.

82. Acestea fiind precizate, a treia întrebare preliminară presupune, în al doilea rând, să se stabilească întinderea procedurilor de reclamație prevăzute la articolele 80-82 din Directiva 2007/64 și, mai precis, să stabilească dacă, în cadrul acestor proceduri, autoritatea competentă poate sau nu să aplice articolul 75 din această directivă, care permite stabilirea răspunderii pentru neexecutarea sau pentru executarea defectuoasă a unui ordin de plată.

83. În această privință, după cum s-a arătat la punctul 78 de mai sus, autoritățile competente să examineze reclamațiile trebuie să constate existența sau inexistența, în sarcina prestatorului de servicii de plată în cauză, a unei încălcări a dispozițiilor de drept intern care pun în aplicare dispozițiile Directivei 2007/64.

84. Prestatorii de servicii de plată sunt ținuti să respecte dispozițiile de drept intern și sunt supuși controlului autorităților competente menționate în ceea ce privește respectarea acestor dispoziții. În această privință, trebuie să se arate că nici articolul 80, nici articolul 81 din Directiva 2007/64 nu prevăd niciun fel de excepții care să excludă anumite dispoziții ale Directivei 2007/64 de la controlul exercitat de autoritățile competente. Dimpotrivă, la alineatul (2) al articolului 82 din aceeași directivă se prevede în mod explicit că aceste autorități sunt competente în cazul încălcării dispozițiilor de drept național adoptate în conformitate, printre altele, cu titlul IV din Directiva 2007/64, titlu în care este cuprins articolul 75 din aceasta.

85. În opinia noastră, din cele arătate reiese că, în cazul primirii unei reclamații referitoare la neexecutarea sau la executarea defectuoasă a unui ordin de plată, autoritatea competentă poate, în aplicarea dispoziției interne de transpunere a articolului 75 din Directiva 2007/64, să verifice temeinicia reclamației în cauză și, dacă este cazul, să determine entitatea responsabilă pentru neexecutarea sau pentru executarea defectuoasă a ordinului de plată. Orice altă interpretare ar lipsi o astfel de autoritate, fără niciun temei juridic, de competențe atribuite expres de Directiva 2007/64.

86. Cu toate acestea, trebuie să se arate, în al treilea rând, că, potrivit articolului 51 alineatul (1) din Directiva 2007/64, referitor la domeniul de aplicare al titlului IV din aceasta, în cazul în care utilizatorul serviciilor de plată nu este un consumator, părțile pot conveni ca anumite articole din această directivă, printre care articolul 75, să nu se aplice integral sau parțial.

87. Finalitatea acestei dispoziții reiese din considerentul (20) al Directivei 2007/64, potrivit căruia, „[d]eoarece consumatorii și întreprinderile nu se află în aceeași poziție, aceștia nu necesită același nivel de protecție. Deși este important să se garanteze drepturile consumatorilor prin dispoziții de la care să nu se poată deroga prin contract, este rezonabil să se permită întreprinderilor și organizațiilor să convină altfel”.

88. Se deduce că, atunci când utilizatorul serviciilor de plată este un consumator, autoritatea competentă să examineze reclamațiile este întotdeauna competentă să verifice temeinicia unei reclamații referitoare la neexecutarea sau la executarea defectuoasă a ordinului de plată în aplicarea dispoziției de drept intern prin care a fost transpus articolul 75 din Directiva 2007/64. Cu toate acestea, în cazul în care utilizatorul nu este un consumator, iar aplicabilitatea acestui articol a fost exclusă prin contract, criteriile prevăzute de această dispoziție nu vor fi aplicabile, în tot sau în parte, în funcție de convenția încheiată între părți.

89. Pe baza informațiilor existente în dosarul aflat la dispoziția Curții, se pare că aceasta este situația în procedura aflată pe rolul instanței de trimitere, în care părțile au încheiat un contract de administrare a contului curent, care prevede reguli specifice în materia răspunderii pentru neexecutarea sau pentru executarea defectuoasă a ordinelor de plată.

90. În această privință, trebuie să se arate totuși că, în observațiile sale, guvernul leton a susținut că, prin clauzele contractuale cuprinse în contractul de cont curent încheiat între client și banca recurentă, aceasta din urmă nu s-ar fi limitat să deroge de la dispozițiile Directivei 2007/64, ci ar fi creat un regim contractual care, pe lângă faptul că este contrar dispozițiilor fundamentale naționale referitoare la activitatea instituțiilor de credit, ar fi de asemenea absolut incompatibil cu principiile care stau la baza Directivei 2007/64, transferând consecințele negative ale neexecutării sau ale executării defectuoase a ordinelor de plată exclusiv asupra clientului.

91. În mod evident, nu este de competența Curții, ci a instanței de trimitere să aprecieze conformitatea clauzelor contractuale încheiate între părți cu dispozițiile legii naționale. Totuși, în această privință, trebuie să se arate că funcționarea armonioasă și eficientă a sistemelor de plată și, așadar, pe un plan mai general, buna funcționare a pieței unice a serviciilor de plată urmărită de directivă²⁵ depind de condiția ca utilizatorul să poată avea încredere în faptul că prestatorul de servicii execută operațiunea de plată în mod corect și în termenul convenit²⁶.

92. Dincolo de situația consumatorilor, care necesită un nivel sporit de protecție, în ceea ce privește relațiile dintre prestatorii de servicii de plată și alte entități, Directiva 2007/64 încearcă să găsească un echilibru între obiectivul de a asigura o bună funcționare a pieței unice a serviciilor de plată și respectarea autonomiei contractuale a entităților vizate²⁷. În opinia noastră, aceasta este perspectiva din care trebuie interpretate dispozițiile articolului 51 alineatul (1) din Directiva 2007/64.

93. În acest context, apreciem că trebuie să se țină seama de aceste considerații în cadrul evaluării unor clauze contractuale referitoare la serviciile de plată care au fost încheiate de părți în exercitarea autonomiei care le este recunoscută de dispozițiile de drept intern care pun în aplicare Directiva 2007/64. În această perspectivă, se poate ridica un semn de întrebare cu privire la conformitatea cu normele de drept intern care pun în aplicare Directiva 2007/64 – în special articolul 51 alineatul (1) din aceasta – a unui regim contractual al răspunderii prestatorului de servicii de plată, încheiat în temeiul dispoziției de drept intern care transpune articolul 51 alineatul (1) din Directiva 2007/64, care transferă consecințele negative ale neexecutării sau ale executării defectuoase a ordinelor de plată exclusiv asupra clientului și care este de natură să aducă atingere funcționării armonioase și eficiente a sistemelor de plată și, prin urmare, în mod indirect, pieței unice a serviciilor de plată.

94. Având în vedere cele ce precedă, considerăm că trebuie să se răspundă la a treia întrebare preliminară în sensul că autoritatea competentă să examineze reclamațiile, desemnată în conformitate cu articolul 82 din Directiva 2007/64, nu poate să soluționeze litigii între particulari în cadrul procedurilor de reclamație, cu excepția cazului în care statul membru în cauză i-a atribuit și rolul de

25 A se vedea considerentul (1) al directivei. Cu privire la obiectivele urmărite de Directiva 2007/64, a se vedea de asemenea Hotărârea din 11 aprilie 2019, *Mediterranean Shipping Company (Portugalia)–Agentes de Navegação* (C-295/18, EU:C:2019:320, punctul 45).

26 În această privință, a se vedea considerentul (46) al Directivei 2007/64.

27 A se vedea, de exemplu, considerentul (47) în fine al Directivei 2007/64.

organism competent în materia procedurilor extrajudiciare de reparație în conformitate cu articolul 83 din Directiva 2007/64. În cazul primirii unei reclamații referitoare la neexecutarea sau la executarea defectuoasă a unui ordin de plată, autoritatea competentă poate, în aplicarea dispoziției interne care pune în aplicare articolul 75 din Directiva 2007/64, să verifice temeinicia reclamației în cauză și, dacă este cazul, să determine entitatea responsabilă pentru neexecutarea sau pentru executarea defectuoasă a ordinului de plată. Acest lucru nu este însă posibil în cazul în care utilizatorul serviciilor de plată nu este un consumator, dacă părțile au convenit să excludă aplicarea dispoziției de drept intern care transpune articolul 75 din Directiva 2007/64. Revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia conformitatea unei astfel de convenții între părți cu dispozițiile de drept intern, inclusiv cu cele care pun în aplicare Directiva 2007/64.

D. Cu privire la a patra întrebare preliminară

95. Prin intermediul celei de a patra întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolele 80-83 din Directiva 2007/64 trebuie interpretate în sensul că, în cadrul procedurilor de reclamație prevăzute la aceste articole, autoritatea competentă trebuie să ia în considerare hotărârea arbitrală prin care se soluționează un litigiu între prestatorul de servicii de plată și utilizatorul serviciilor de plată²⁸.

96. Instanța de trimitere arată că, în cazul în care autoritatea competentă să examineze reclamațiile în conformitate cu articolele 80-82 din Directiva 2007/64 are posibilitatea să aplice dispozițiile de drept intern care pun în aplicare articolul 75, este necesar să se stabilească dacă aceasta trebuie să ia în considerare o hotărâre arbitrală precum cea intervenită în speță, prin care se soluționează un litigiu între prestatorul de servicii de plată și utilizatorul serviciilor de plată.

97. În această privință, trebuie totuși să se arate că nici Directiva 2007/64, nici altă dispoziție de drept al Uniunii nu conține indicații cu privire la acest aspect.

98. Potrivit jurisprudenței constante a Curții, în lipsa unor norme ale dreptului Uniunii, revine ordinii juridice din fiecare stat membru atribuția de a stabili modalitățile procedurale ale acțiunilor destinate să asigure protecția drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, precum Directiva 2007/64, cu respectarea principiilor echivalenței și efectivității²⁹.

99. Prin urmare, în principiu, revine dreptului fiecărui stat membru sarcina de a stabili valoarea unei hotărâri arbitrale în cadrul procedurilor de reclamație prevăzute la articolele 80-82 din Directiva 2007/64.

100. Atunci când reglementează astfel de proceduri, statele membre trebuie însă să garanteze efectul util al Directivei 2007/64 și, prin urmare, nu pot aduce atingere funcțiilor menționate la punctele 78, 79 și 84 de mai sus, exercitate de autoritățile competente în cadrul procedurilor de reclamație, și nici competențelor pe care dispozițiile Directivei 2007/64 le conferă acestor autorități în scopul exercitării unor asemenea funcții.

101. În această privință, mai trebuie să se ia în considerare că, astfel cum s-a arătat în legătură cu a treia întrebare preliminară³⁰, procedurile de reclamație și cele de soluționare a litigiilor urmăresc obiective diferite. În opinia noastră, din analiza acestor obiective reiese că, pentru a garanta efectul util al Directivei 2007/64, menționat la punctul precedent, obiectivul „de drept civil” urmărit de procedurile

28 Și a patra întrebare preliminară se referă la „exercitarea funcțiilor de supraveghere prevăzute la articolele 20 și 21 din Directiva 2007/64”. Pentru motivele prezentate la punctele 45-49 de mai sus, acest aspect al întrebării preliminare este, în opinia noastră, inadmisibil. Pentru motivele prezentate la punctele 51-57 de mai sus, acest aspect al întrebării preliminare este de asemenea și în orice caz irelevant în procedura principală (a se vedea nota de subsol 18 de mai sus).

29 A se vedea prin analogie mai recent Hotărârea din 26 iunie 2019, Craeynest și alții (C-723/17, EU:C:2019:533, punctul 54).

30 A se vedea punctele 76-81 de mai sus.

extrajudiciare, și anume soluționarea litigiilor dintre prestatorii de servicii de plată și utilizatori, nu poate aduce atingere obiectivului „de drept public” urmărit de procedurile de reclamație, și anume asigurarea respectării efective de către prestatorii de servicii de plată a dispozițiilor de drept național care pun în aplicare Directiva 2007/64. În consecință, autonomia procedurală a statelor membre nu poate, în opinia noastră, să ajungă până la a obliga o autoritate competentă, în cadrul unei proceduri de reclamație, să se conformeze unei hotărâri arbitrale care contravine concluziilor procedurii de reclamație.

102. Având în vedere cele ce precedă, considerăm că trebuie să se răspundă la a patra întrebare preliminară adresată de instanța de trimitere în sensul că, în principiu, revine dreptului fiecărui stat membru sarcina de a stabili valoarea unei hotărâri arbitrale în cadrul procedurilor de reclamație prevăzute la articolele 80-82 din Directiva 2007/64. Atunci când reglementează acest aspect, statele membre trebuie să garanteze efectul util al Directivei 2007/64 și, prin urmare, nu pot aduce atingere funcțiilor exercitate de autoritățile competente în cadrul procedurilor de reclamație. În consecință, în cadrul unei proceduri de reclamație, o autoritate competentă nu poate fi obligată să se conformeze unei hotărâri arbitrale care contravine concluziilor procedurii de reclamație.

IV. Concluzie

103. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările adresate de Augstākā tiesa (Curtea Supremă, Letonia) după cum urmează:

- 1) Articolul 2 alineatul (2) din Directiva 2007/64 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care conferă autorității competente, conform articolelor 80-82 din Directiva 2007/64, competența să examineze reclamațiile în legătură cu pretinsa încălcare de către prestatorii de servicii de plată a dispozițiilor de drept intern care transpun această directivă competența de a examina reclamațiile – și, prin urmare, de a constata încălcări ale legii și de a aplica sancțiuni – inclusiv în ceea ce privește serviciile de plată care nu sunt efectuate în euro sau într-o monedă oficială a unui stat membru.
- 2) Autoritatea competentă să examineze reclamațiile, desemnată în conformitate cu articolul 82 din Directiva 2007/64, nu poate să soluționeze litigii între particulari în cadrul procedurilor de reclamație, cu excepția cazului în care statul membru în cauză i-a atribuit și rolul de organism competent în materia procedurilor extrajudiciare de reparație în conformitate cu articolul 83 din Directiva 2007/64. În cazul primirii unei reclamații referitoare la neexecutarea sau la executarea defectuoasă a unui ordin de plată, autoritatea competentă poate, în aplicarea dispoziției interne care pune în aplicare articolul 75 din Directiva 2007/64, să verifice temeinicia reclamației în cauză și, dacă este cazul, să determine entitatea responsabilă pentru neexecutarea sau pentru executarea defectuoasă a ordinului de plată. Acest lucru nu este însă posibil în cazul în care utilizatorul serviciilor de plată nu este un consumator, dacă părțile au convenit să excludă neaplicarea dispoziției de drept intern care pune în aplicare articolul 75 din Directiva 2007/64. Revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia conformitatea unei astfel de convenții între părți cu dispozițiile de drept intern, inclusiv cu cele care pun în aplicare Directiva 2007/64.
- 3) În principiu, revine dreptului fiecărui stat membru sarcina de a stabili valoarea unei hotărâri arbitrale în cadrul procedurilor de reclamație prevăzute la articolele 80-82 din Directiva 2007/64. Atunci când reglementează acest aspect, statele membre trebuie să garanteze efectul util al Directivei 2007/64 și, prin urmare, nu pot aduce atingere funcțiilor exercitate de autoritățile competente în cadrul procedurilor de reclamație. În consecință, în cadrul unei proceduri de reclamație, o autoritate competentă nu poate fi obligată să se conformeze unei hotărâri arbitrale care contravine concluziilor procedurii de reclamație.”